

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 6

Fylke: Mør og Lamsdal

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Valda

Emne: Folkeloge musikkinstrument

Bygdelag: Ulvestad

Oppskr. av: Ragnhild Ulvestad ^{ment}

Gard: 160

(adresse): midtve. Fossum 5^{III} Oslo

G.nr.

Br.nr. 2.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Biog røynsle*

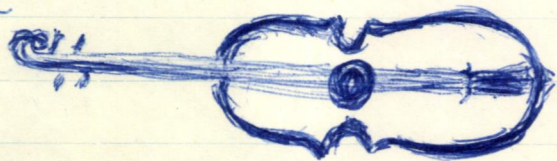
B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1a) Bror min hadde vanleg, fele på s.o. lenge som eg trugar, den var helst bruka til å øve med. Men svogeren min han driv sangkar og var flink på fele. Lyskin barnet mitt hadde og fele, fele var det ikkje i vår bygd. Men under fyrking 1800 var det ikkje på Ulvestad som var svært flink. Det var når bestefar var ung eller før. Ho var på Mør og Lamsdal og heitte Guri. Det var ikkje sid at all felemusikk var synd. Då var det mange instrument samvart og delagde.

Det var fire stunger på fele og inn syula med boge av eslagshår og bruka harpikes på bogen for å få låt fram.

Stungene var metall og fanns tunger og var kjøpt i Valda

- 1) Hardingfelo
- 2) Nykkeelhøyre
- 3) Kanleg høyre
- 4) Langelike

Viljeme varf ikkje bruka i vår bygd
 Men me hadde ein høyrelike i bygda.
 og himklagg. Dei var nokså like med
 de det var 5 diir med 5 stunger og
 det varf slått yur stungene med høge
 hand, med ein lagde iinstre hand yur
 stungene til iinstre. Det varf bruka i
 leinglate å slå med eller lurre fingrane.
 Dette instrument varf mir gode lege
 enn fele og varf bruka siignole og heime

Dette instrument varf kjøpt i
 Halesund kring 1912 no u det visst
 ingen som bruka slike. Men no
 varf det oifaren som varf mir
 på mode.

Høyreliken var umlag 50 cm l.
 og 35 cm b. og låg på bordet når in spula
 på den.

VII) Salmodikar varf ikkje bruka
 i vår bygd, men me hadde eit som
 hang på veggur på bødal loftet.
 Det var umlag 55 cm l. med stunge
 yur og varf brukt til undervisning i
 musikk lare kring 1900 på lærskulen i
 Volda. Um lag 50 cm l an oft og 15 br. og
 4 stunger.

VIII) Røveri Røveri varf bruka på sjøen og var i slags bekt med den smale enden som in heldt til munnun når in roya i den. Og her ikkje høyf um det. Men det var laga av sink eller blekk.

IX) Hus:

a I det 1700 år var lurane av nature i Dalsfjord. Men i den seinare tid av Aulekk eller Gud. Dette var in gammel mann som sa til meg. Ellis fikk eg ikkje mir gjeve på det, og då visste han vel ikkje mir heller.

x

XI) Bror min hadde i fløyte av setulågt med 4 hol i den liles han i midan han var i ten tannen ved å legge finguren i dei ferske jellige hol på fløyta

XII) Selje fløyte lagde me mange av vår me var små, det vil seigje at me brukte å lage dei av rogn, likuins halmsfløyte.

Um våren var det me lagde selje fløyte for då gjekk barken av tudet. Me kunne lage både små og store, ja me kalla det kvittar og ~~stundom~~ stundom kunne me lage hol tu å variere tannen; men naken sang varf det ikkje.

Halmsfløyta varf laga av eit stift byggstred, der tok me å skat av skått avanfor eit ledd av halmen skat s.o i tungen ut nedanfor sam gjekk s.o: og hile tungen

inn i munnen. Når skurama heldt på
høyde ein jipping av disse halmfløy-
lene spurte heile garden og dei voksne
varf lide å høyre på far, dei sa det
løyste regnet og det var det ingen
sam vilde ha

XIII)

XIV) Mumharpe: Lyster mi lugs, ar
at far hadde mumharpe. Eg kann
diene ikkje gjere og vide far den
men han blei på den og den var
krøkt i bukstringar. ^{SW}

Når han s. om til bome barna s. o
og ikkje det i betar strofe på. Kan telen
å kanf, å kan telen å kanf å kan telen
å kanf å kan telen. Far var fødd i 1850
døde 78 år og amall.

Bror min var flink å arbeide orgel
 Det fyrste han lagde var kring 1907 for
 det stod på lundaløst. seinare bygde han ilag
 med ein annan verksted i 10 år fle, he so
 frå kvarandre og arbeidde kvar for seg
 Han fekk bronsemedalje og sølvmedalje
 i 1914 på utstillinga her i Oslo.

Et orgel skend på Fagurstrand li å sef ter
 mi. Det siste orgel han bygde skend på
 Ulvstad, der fann han ut ei innvidning
 for å gi ^{sterkere} skårer lyd. Den så han han vil
 de take patent på; men han døyde brått
 i 1942. I 1910 var det han og ein andre
 sam han då arbeidde ilag med sam
 sette utyr kyrkje orgel i Dalsfjord-
 kyrkje, a.

Bror til mor mi var flink å arbeide
 orgel i Austre fjord kyrkje skend det fyrste
 han arbeidde kring 1900 men no held
 di på å samle inn til nye orgel.

Han arbeidde gjerne av tre.

Seinare hev han arbeidt eit med tre register.

Det ein var av sink og dei to største av tre
 dei minste av bambusror.

Tagerene lagde han av kvallein og halv-
 notane av ikenholt. Bror til mor døde då
 han var 93 år sonen John arwde orgel
 No skend det på Pummåre museum.

Mor mi var på Volda, det var i musikkalske
 slekt. Bror til min bestefar syeta i Volda kyrkje
 so arwde sonen det min onkel, seinare son
 hans igjen. Den siste er gårdbruker og musikk
 lærer ved lærarskulen i Volda

Det første orgel eg såg var i Røysgarden i
 Vallkilsuikvolda, der mor var fødd og so det
 gamle kyrkjegardet. Det var det bror Silmar
 mi såg når det vart utstyrt i Volda kyrkja.
 då var han ein liten gut. Då tok han til å
 lage og fekk innfusle for orgel, men han var
 gardbrukar og stelte helst med det.

Ut ynni by og de ne kam ikkje orglarne
 fyr i dei seinare år, men no er der mange
 orgel. Jon Silmar min spelar slåttar
 og so an til syssu mi i Volda var og plink
 å spile slåttar. For eit par år sidan såg
 eg å høyrde tvo fine songar han hadde
 komponert. Det var "Barnesull" og so ein
 ynni Nordalund var det vissst.

Han er realskuleskyr på Eggjes bane

Balk. c.)

Harmoniumstrument og andre primi tive inst-
 rument.

I Volda skal det ha vore bruka
 til å blåse i for å skramme
 dyra. Tve Bidsst hadde det eit når ho
 var liten og det vart brukt på Sotra. 1880

Bigamall kan på Mvstad fødd i 1850
 so of når ho Sotra og di skulde jagge bjørn
 so lyffe di burre på stakken og då vart han
 skjund å rulle til skogs.

Om hanstvar det mykje brukt å setje vind-
 kjogle i kissevartri i hagen for å skramme
 fuglsam å bora. Di var av tre, men bruka
 mest når di var av blekk. Spannelok og
 kjerpe til å slå med vart brukt.

Til å halde skå mellom nevane vart brukt